

مالیات

لازمه حکمرانی کارآمد

عاطفه خسروی
مدیرمسئول

اقتصاد ایران، باوجود گستردگی فعالیت‌های اقتصادی و ظرفیت قابل توجه درآمدهای مالیاتی، همچنان درگیر وابستگی به درآمدهای نفتی است. براساس آمار رسمی، در سال ۱۴۰۲ حدود ۵۸ درصد از منابع بودجه عمومی دولت از محل مالیات و درآمدهای گمرکی تامین شده که اگرچه نسبت به سال‌های پیش رشد داشته، اما همچنان کمتر از ظرفیت واقعی است. اما برای بررسی شاخص دقیق‌تری در سهم مالیات در اقتصاد کشور، معمولاً از نسبت درآمدهای مالیاتی به تولید ناخالص داخلی (Tax-to-GDP Ratio) استفاده می‌شود که وضعیت واقعی نظام مالیاتی کشور را نشان می‌دهد.

در ایران، این نسبت در محدوده ۶ تا ۸ درصد برآورد می‌شود که بسیار پایین‌تر از استانداردهای بین‌المللی است. این رقم در کشورهای توسعه‌یافته به حدود ۱۵ تا ۲۰ درصد می‌رسد و نشان می‌دهد نظام مالیاتی کشور به دلایل مختلف از ظرفیت بالقوه خود فاصله زیادی دارد.

البته این چالش تنها مختص ایران نیست و عملاً ضعف نظام مالیاتی در برخی کشورهای منطقه، در سایه درآمدهای نفتی از «نسبت پایین» برخوردار است. مانند عربستان که این سهم به حدود ۷ تا ۸ درصد می‌رسد که البته با اصلاحات اخیر در قالب برنامه چشم‌انداز ۲۰۳۰ این نسبت در حال افزایش است یا قطر و کویت که به‌دلیل وابستگی شدید اقتصاد به نفت و گاز و نبود نظام مالیاتی فراگیر، سهم مالیات در تولید ناخالص داخلی به کمتر از ۵ درصد می‌رسد. درباره امارات نیز، تخمین‌ها متفاوت است که تا قبل از اصلاحات اخیر، این سهم بسیار پایین (زیر ۵ درصد) است که گفته می‌شود با اجرای مالیات بر ارزش افزوده و مالیات شرکت‌ها این سهم رو به افزایش است.

اما همچنان برخی از همین کشورهای منطقه، وضعیت بهتری نسبت به ایران دارند؛ مانند ترکیه که سهم درآمدهای مالیاتی به حدود ۱۹ تا ۲۰ درصد می‌رسد.

این روند درباره کشورهای توسعه‌یافته و اقتصادهای پیشرفته، کاملاً متفاوت است. در این کشورها سهم مالیات از تولید ناخالص داخلی بسیار بالاست و درآمدهای مالیاتی ستون اصلی بودجه دولت‌ها را تشکیل می‌دهد.

در بررسی کشورهای عضو OECD(سازمان همکاری اقتصادی و توسعه) سهم مالیات از تولید ناخالص داخلی به میانگین ۳۴ تا ۳۶ درصد می‌رسد. کشورهای عضو OECD جزو ثروتمندترین کشورهای جهان هستند و مشکلات پایه‌ای کشورهای دیگر را در برخی از سطوح ندارند. این گروه شامل ۳۸ کشور که عمدتاً کشورهای توسعه‌یافته و به‌اصول دموکراسی و اقتصاد بازار متعهد هستند، می‌شوند. براساس آمار در میان اعضای این گروه، فرانسه با سهم ۴۶ درصدی مالیات از تولید ناخالص داخلی در رتبه نخست جهانی ایستاده و سوئد و دانمارک با سهم ۴۴ تا ۴۵ درصدی در رتبه دوم قرار دارند. این سهم در آلمان به حدود ۳۸ درصد می‌رسد و در آمریکا به حدود ۲۷ درصد. بنابراین در حالی که کشورهای توسعه‌یافته بین ۳۰ تا ۴۵ درصد از تولید ناخالص داخلی خود را از محل مالیات تامین می‌کنند، این نسبت در ایران حدود ۶ تا ۷ درصد است؛ حتی پایین‌تر از برخی کشورهای نفتخیز منطقه مانند عربستان یا ترکیه.

این شکاف بزرگ نشان می‌دهد که نظام مالیاتی ایران نه‌تنها کارآمدی مورد انتظار را ندارد، بلکه سهم آن در تحقق بودجه عمومی و تامین عدالت مالیاتی بسیار کمتر از ظرفیت واقعی اقتصاد کشور است.

فرار مالیاتی یکی از مهم‌ترین چالش‌های ساختاری نظام مالیاتی ایران است تا آنجا که فرار مالیاتی گسترده، به‌ویژه در میان برخی مشاغل پردرآمد و بخش‌های غیرشفاف اقتصادی سال‌هاست در بدنه ساختار مالیاتی ایران نفوذ کرده و تا امروز راهی برای مقابله با این چالش پیدا نشده است.

معافیت‌های گسترده و ناکارآمد که بخش بزرگی از اقتصاد را از پرداخت مالیات معاف کرده، در کنار ضعف در شناسایی و پایش واقعی درآمد و دارایی اشخاص حقیقی و حقوقی در حالی به‌شخصه‌های نظام مالیاتی ایران تبدیل شده که در نقطه مقابل، تمرکز فشار مالیاتی بر اقشار حقوق‌بگیر و شفاف مانند کارمندان و کارگران به یکی از ابزارهای نارضایتی از این ساختار تبدیل شده است. این موارد سبب شده‌اند تا نه‌تنها دولت از ظرفیت بالقوه درآمدهای مالیاتی محروم بماند، بلکه احساس بی‌عدالتی مالیاتی منجر به بروز نارضایتی اجتماعی می‌شود.

کارآمد شدن نظام مالیاتی راهی جز کاهش فرار مالیاتی با ابزارهای دقیق اطلاعاتی و نظارتی و بازنگری در معافیت‌های غیرضرور و تبعیض‌آمیز نداشته و ندارد. در این صورت بخش‌های غیرمولد و سوداگر اقتصاد مملک به پرداخت مالیات خواهند شد و مجموع موارد یادشده می‌تواند فرهنگ پرداخت مالیات به‌عنوان یک مسئولیت اجتماعی را تقویت کند.

البته دولت‌ها برای رفع این چالش و ایجاد عدالت مالیاتی در سال‌های اخیر اقداماتی مانند راه‌اندازی پایگاه جامع اطلاعات مالیاتی، مالیات بر خانه‌های خالی و خودروهای لوکس یا طرح مالیات بر عایدی سرمایه را مطرح کرده‌اند، اما ناگفته پیداست که بدون شفاف‌سازی همه‌جانبه اقتصاد، تحقق عدالت مالیاتی امکان‌پذیر نخواهد بود. باید پذیرفت که بدون اتکا به درآمدهای مالیاتی سالم و شفاف، رویای توسعه پایدار و رف نابرابری در ایران محقق نمی‌شود. مالیات نه صرفاً یک ابزار درآمدزایی، بلکه سنگ‌بنای حکمرانی شفاف، پاسخگو و عادلانه است. ۱۶ تیر، روز ملی مالیات، فرصتی بود تا یکبار دیگر به مهم‌ترین ابزار تامین مالی دولت‌ها و یکی از بنیادی‌ترین ارکان عدالت اجتماعی در هر کشوری نگاهی دقیق‌تر داشته باشیم. مالیات، اگر به‌درستی اخذ و مدیریت شود، نه‌تنها منبع درآمد پایدار دولت‌هاست، بلکه می‌تواند موتور توسعه اقتصادی، کاهش فاصله طبقاتی و تامین خدمات عمومی باشد. روز ملی مالیات باید فرصتی برای بازاندیشی در این مسیر باشد؛ نه صرفاً مراسمی نمادین که چالش‌های جدی این حوزه را پنهان کند. در نهایت پاسخ به این سؤال «کارکرد مالیات در اقتصاد ایران چقدر محقق شده» را به شما می‌سپاریم.

خبر

editor@smtnews.ir

امنیت سایبری ایران باید در تراز جهانی باشد

کوتاه‌مدت در کنار اقدامات راهبردی ستاد، هرچه سریع‌تر تدوین شود. عارف با تأکید بر ضرورت بهره‌گیری حداکثری از بخش غیردولتی در امنیت سایبری بیان کرد: از ظرفیت‌های بخش خصوصی در مسائل امنیت سایبری استفاده نکردیم، چراکه منافع اقتصادی بخش خصوصی ایجاب می‌کند، تمام استانداردهای امنیتی را رعایت کنند.

معاون اول رئیس‌جمهوری خاطرنشان کرد: باید ظرفیت علم و فناوری کشور تبدیل به مزیت کاربردی شود و برای ادای دین به نظام و مردمی که در جنگ ۱۲ روزه، چنین حماسه‌ای بر جای گذاشتند، اداری بر خورود نکنیم. وی با بیان اینکه در حوزه امنیت فضای سایبر از دانشگاه‌ها و مراکز آموزشی به‌خوبی استفاده نشده است، بر ضرورت تربیت نیروی انسانی کارآمد و تقویت مراکز پژوهشی و فناوریانه تأکید کرد.

عارف همچنین با بیان اینکه بومی‌سازی فناوری سایبری یک ضرورت است، بر تدوین نقشه‌راه امنیت سایبری تأکید کرد.

وی همچنین به برخی کاستی‌ها و نقاط ضعف در زمینه امنیت سایبری اشاره و تأکید کرد: از ظرفیت علمی و توانایی کشور در این حوزه استفاده نکردیم که البته جوانان ایرانی در جنگ ۱۲ روزه اقدامات ارزشمندی به‌نمایش گذاشته‌اند، اما باید به‌صورت نظام‌مند و علمی‌تر فعالیت کنیم.

معاون اول رئیس‌جمهوری با تأکید بر اینکه باید در ستاد توسعه و علوم فناوری افتا با یک صدا و هدف مشخص از امنیت سایبری کشور حراست کنیم، ادامه داد: هدف تدوین سند چشم‌انداز، کسب جایگاه اول در منطقه بود و در سال ۸۳ که این سند تصویب می‌شد، افقی دیده شده بود که باید نسبت به کشورهای منطقه جنوب‌غرب آسیا و همچنین رژیم جعلی صهیونیستی دست برتر داشته باشیم. وی با بیان اینکه امنیت سایبری ایران باید در تراز جهانی باشد، افزود: ممکن است به‌دلیل برخی کوتاهی‌ها، روزمرگی‌ها و عمر کوتاه مدیریتی از ظرفیت‌های بالای حوزه امنیت و دفاع سایبری در سال‌های گذشته به‌خوبی استفاده نکرده باشیم که باید با توجه به نیروهای زنده و برجسته در این حوزه، یک برنامه جدی

اگر صدای ملت را بشنویم، انسجام ادامه خواهد داشت

وی ادامه داد: هنر می‌تواند هیچ زمان تعطیلی‌بردار نباشد، همه حوزه‌های هنری؛ هم هنرهای موسیقی و هم هنرهای نمایشی و تجسمی برای هر موضوعی کارکرد دارد. با این نگاه، هنر می‌تواند هیچ‌وقت تعطیلی‌بردار نباشد، اما باید آمادگی این فضاها را داشته باشیم.

بالاخره ما کشوری هستیم که در فضاهای مختلف حرکت می‌کنیم، پیچ‌های مختلف داریم، مقاطع مختلف داریم و در هر مقطعی، باید بتوانیم متناسب با آن، تولیدات خود را داشته باشیم.

صالحی افزود: همین کاری که عزیزان ما در همین ایام انجام دادند؛ برخی از نمایش‌ها را متناسب با همین ایام ارائه دادند و این نشان‌دهنده این است که اگر ما آمادگی این را داشته باشیم، طبیعتاً در هیچ مقطعی، سالن‌های ما در زمان بمباران، ماه‌های محرم و صفر تعطیل نخواهند شد و چون محصولات متناسب با آن را می‌توانیم داشته باشیم، با این نگاه، نیازی به حمایت‌های ویژه‌ای در مقاطع خاص، نخواهیم داشت، به‌دلیل اینکه هیچ‌وقت هنر تعطیل نمی‌شود تا ما بخواهیم حمایت کنیم، البته برای ۱۲ روز جنگ فرصت‌هایی وجود دارد که تلاش می‌کنیم جبران آنها را در برنامه خود داشته باشیم.

ما، هنر آیینی و عاشورایی در حوزه هنرهای تجسمی، آوایی و نمایشی است.

وی اظهار کرد: امسال از طریق «خیمه هنر» فرصت بازنگری و بازخوانی هنر آیینی ما در حوزه‌های مختلف انجام گرفته است، در کل ایران ما در بخش‌های مختلف، هنرهای تجسمی، آوایی، موسیقی و هنرهای نمایشی، آثار زیادی دارد که نسبتی با هنر عاشورایی پیدا می‌کنند.

به‌نظر می‌آید، ماه‌های محرم و صفر را می‌توان یک فرصت برای این بازخوانی قرار داد.

وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی درباره تاثیر هنرهای نمایشی در همبستگی مردم و حمایت دولت از این هنر بعد از جنگ ۱۲ روزه گفت: در مجموع فضای هنرهای نمایشی و همین اتفاق نشان داد که فرصت‌هایی را برای موقعیت‌های خاص ایجاد می‌کند، یکی از اشکالاتی که شاید ما داشتیم و داریم، این مسئله است که آیا هنر صرفاً در ایام خاص مطرح است و در ایام ویژه‌ای که برای شرایط اجتماعی پدید می‌آید، کار کرد هنر، مغفول می‌ماند.

که صدای ملت را بشنویم، اگر صدای ملت را بشنویم، انسجام ادامه خواهد داشت.

وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی درباره رونمایی از آلبوم «مقتل‌خوانی» به همت انجمن موسیقی ایران و تاثیر آن در تقویت هنر آیینی و مذهبی بیان کرد: بخش قابل‌توجهی از هنر ایرانی – اسلامی ما نسبتی با حوزه هنرهای آیینی دارد و شاید یکی از موضوع‌هایی که به‌نظر می‌آید خیلی جالب نباشد، این است که ماه‌های محرم و صفر، به‌نحوی ماه‌های تعطیل نسبی هنر هستند، در حالی که بخش قابل‌توجهی از هنر ایرانی – اسلامی

جزئیات نسخه جدید بسته تثبیت بازار سهام

مدیرعامل بورس تهران در تشریح جزئیات نسخه جدید بسته تثبیت بازار بورس گفت: تداوم حمایت مستقیم از سهام، بهبود مدیریت سیدها و صندوق‌ها، استفاده از ابزار

مششکته‌ای مانند اوراق تبعی و اختیار معامله و اصلاح برخی مقررات، بخشی از بسته تثبیت بازار است. به‌گزارش ایسنا، محمود گودرزی اظهار کرد: خوشبختانه نقش‌آفرینی فعالان بازار، ارکان و نهاده‌ا و همکاری بازار پول و سرمایه، حرکت بورس به‌سمت تعادل را پس از جنگ ۱۲ روزه سرعت بخشید که جلوه‌ای از آن را در روزهای پایانی هفته گذشته شاهد بودیم.

وی افزود: در دوران جنگ، اولویت اصلی، حفاظت از دارایی‌های سهامداران بود. در هفته گذشته، نقدشوندگی اولویت داشت و اکنون، نوبت ثبات است. در ۴ روز گذشته، جلسات سازمان بورس با ارکان، صاحب‌نظران و فعالان بازار، زمینه حرکت به‌سوی تثبیت تعادل و نقدشوندگی را فراهم آورده است.

مدیرعامل بورس تهران اعلام کرد: به‌عبارت دیگر، با تثبیت تعادل ایجادشده در روزهای آینده، بازار آمادگی ورود به فاز رونق را پیدا می‌کند. گودرزی از نهایی شدن نسخه جدید بسته تثبیت بازار خبر داد و گفت: تداوم حمایت مستقیم از سهام، بهبود مدیریت سیدها و صندوق‌ها، استفاده از ابزار مششکته‌ای مانند اوراق تبعی و اختیار معامله و اصلاح برخی مقررات، بخشی از بسته تثبیت و رونق بازار هستند.

نرخ بلیت مسیرهای ریلی و جاده‌ای که از ابتدای امسال از سوی شرکت‌های حمل‌ونقل درخواست شده بود، از روز (دوشنبه، ۱۶ تیر ۱۴۰۴) اجرایی و با افزایش ۳۰ درصدی همراه شد. ابوالقاسم سعیدی، دبیر انجمن شرکت‌های حمل‌ونقل ریلی مسافری در این زمینه به ایرنا گفت: همه‌ساله باتوجه به نرخ تورم عمومی کشور، شرکت‌های حمل‌ونقلی از ابتدای سال تقاضای افزایش نرخ بلیت را به مراجع تصمیم‌گیر ارائه می‌کنند.

وی بیان داشت: فروردین امسال، تقاضای ۴۰درصدی افزایش نرخ بلیت به شرکت راه‌آهن جمهوری اسلامی ارائه شد و پس از تصویب در هیأت‌مدیره راه‌آهن، خرداد افزایش ۳۰ درصدی نرخ بلیت موردموافقت قرار گرفت.

سعیدی با بیان اینکه زمان ابلاغ نرخ‌ها با جنگ تحمیلی ۱۲ روزه

واگذاری ۳۰ بسته سرمایه‌گذاری معدنی

پیش از این توسط دولتی‌ها انجام می‌شد، اکنون توسط بخش خصوصی و با نقش تنظیم‌گری و نظارت‌گری دولت در قالب برنامه هفتم پیشرفت انجام می‌گیرد.

رئیس هیات‌عامل سازمان توسعه و نوسازی معادن و صنایع معدنی تأکید کرد: طبق این بسته، بخش خصوصی صاحب معدن می‌شود؛ به‌گونه‌ای که اجرا از بخش دولت کامل منفک می‌شود و در اختیار بخش خصوصی چالاک قرار می‌گیرد و به‌عبارتی به

این شیوه جلو می‌رود و دستگاه‌های دولتی تخصصی ناظر، نظارت می‌کنند.

آقاجانلو با بیان اینکه بلوک‌های معدنی بیرجند و مربوط به دیواندره اکنون در دستور کار مطالعات پژوهشی برای واگذاری است، گفت: تا پایان سال این بلوک‌ها نیز تکمیل شده و سال بعد پروانه‌های آنها صادر می‌شود از این رو بلافاصله می‌توانیم برای سال ۱۴۰۵ نام این

بلوک‌ها را نیز در فهرست بسته‌های سرمایه‌گذاری قرار دهیم. وی خاطرنشان کرد: ایمیدرو همراه با دیگر بخش‌های دولتی و خصوصی و در راستای سیاست‌های توسعه‌ای خود، همواره پشتیبان تولید ملی، ارتقای فناوری، توسعه زیرساخت‌ها و توانمندسازی نیروی انسانی است.

آن مصادف شدن با ایام عزاداری امام‌حسین (ع) اجرای آن به‌تأخیر افتاد. این مقام صنفی خاطرنشان کرد: در نهایت مقرر شد، افزایش ۳۰ درصدی نرخ‌ها پس از عاشورا اعمال شود که از روز دوشنبه اجرایی شد.

وی گفت: ۳ سال پیش ۱۶ هزار و ۵۰۰ دستگاه اتوبوس در کل کشور فعال بود که به‌دلیل زیان‌های موجود، اکنون به ۵ هزار دستگاه کاهش یافته است. همچنین نرخ ۱.۵ میلیاردتومانی یک دستگاه اتوبوس مدل ۱۴۰۰، (همان مدل کارکرده) به حدود ۳۳ میلیارد تومان افزایش یافته است.

عامری تأکید کرد: با توجه به اینکه مشتریان حمل‌ونقل اتوبوسی اغلب از اقشار کمتربرخوردار جامعه هستند و افزایش نرخ‌ها دارای تاثیر سوء بر سفرهای آنان است، انتظار می‌رود مسئولان امر توجه بیشتری به حمل‌ونقل جاده‌ای در کشور داشته باشند تا حداقل امکانات برای جابه‌جایی مردم فراهم شود.